

Sprawozdanie

komisji gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o jego czynnościach w zakresie budowli wodnych i melioracyj.

Wysoki Sejmie.

Przekazane uchwałą Wysokiego Sejmu z d. 26. kwietnia r. b. komisji gospodarstwa krajowego do zbadania sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego w dziale budowli wodnych i melioracyj stanowi uzupełnienie załatwionego już przez Wysoki Sejm w miesiącu wrześniu 1892 przedłożenia i obejmuje następujące sprawy:

- 1) wykonanie uchwał Sejmowych;
- 2) załatwienie odstąpionych Wydziałowi krajowemu do urzędowania petycyj;
- 3) postęp budowy przy publicznych robotach melioracyjnych prowadzonych przez kraj, powiaty i spółki wodne;
- 4) czynności bióra melioracyjnego i jego organizacją;
- 5) obecny stan państwowego funduszu melioracyjnego i udział naszego kraju w tym funduszu.

Co do pierwszych dwóch działów sprawozdania Wydziału krajowego zaznacza z zadowoleniem komisya, że uchwalone przez Wysoki Sejm projekty ustaw, a w szczególności projekty czterech ustaw melioracyjnych regulacya (Biały, — obwałowanie Wisły w powiecie Wielickim, zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Stryja i Skawy), które miały wejść w życie w r. 1892, uzyskały sankcyą Cesarską, oraz że wszystkie uchwały Wysokiego Sejmu zostały przez Wydział krajowy ściśle i z pożytkiem dla spraw wykonane.

Roboty przy dwóch przedsiębiorstwach krajowych, które mają prowadzić organa techniczne Wydziału krajowego, mianowicie przy regulacyi Biały i obwałowanie prawego brzegu Dunajca, tudzież przy obwałowaniu prawego brzegu Wisły w powiecie Wielickim, zostały już roku 1892 rozpoczęte; natomiast roboty przy zabudowaniach potoków górskich w dorzeczu Stryja i Skawy zostały odroczone do roku bieżącego z powodu braku sił technicznych przy sekeyi Przemyskiej c. k. oddziału leśno — technicznego.

Zatwierdzenie rozporządzeń wykonawczych do wymienionych czterech ustaw melioracyjnych doznało zwłoki, gdyż, jak się okazuje ze sprawozdania Wydziału krajowego, c. k. Ministerstwo rolnictwa żąda usunięcia delegatów Wydziału krajowego z zarządów budowy, zwłaszcza przy zabudowaniach potoków górskich. Komisya gospodarstwa krajowego miała już dwa razy sposobność zająć stanowisko w tej sprawie, mianowicie: w sprawozdaniu

z dnia 28. marca 1892 l. s. 1804 o przedłożeniu melioracyjnem Wydziału krajowego, gdzie zgodnie ze zdaniem Wydziału krajowego oświadczyła się przeciw wyeliminowaniu żywołu obywatelskiego z zarządów budowy przy krajowych przedsiębiorstwach melioracyjnych, nie mniej też w sprawozdaniu z r. 1886 (alegat 129 do stenogr. sprawozd. Sejmu) w któtem zasadniczo zaznaczyła potrzebę oddzielenia kasowości od strony technicznej przy krajowych przedsiębiorstwach melioracyjnych. Ingerencyą delegatów Wydziału krajowego przy zabudowaniu potoków górskich, uważa komisya za tem bardziej potrzebną, że prowadzący te roboty zawodowi leśnicy, zazwyczaj nie są obznajomieni dokładnie z cenami i stosunkami miejscowemi, w skutek czego koszta budowy wypadają za wysokie, jak to się okazało przy zabudowaniu jarów w dorzeczu Gniłej Lipy (alegat 5 sprawozdania Wydziału krajowego).

Oprócz powyższych czterech przedsiębiorstw melioracyjnych wchodzi w roku bieżącym w wykonanie regulacya rzeki Bugu. Jakkolwiek bcwiem uchwalony przez Wysoki Sejm dnia 23. września 1892 odnośny projekt ustawy nie otrzymał sankcyi Cesarskiej, Wydział krajowy stosując się do rezolucyi Wysokiego Sejmu z dnia 23. września 1892, zarządził już rozpoczęcie robót, poruczając kierownictwo budowy jednemu z techników biura melioracyjnego.

Przedstawiony szczegółowo w 3 dziale sprawozdania Wydziału krajowego postęp budowy za rok 1891 przy dziesięciu melioracyjnych przedsiębiorstwach prowadzonych przez kraj, Wydział powiatowy Tarnobrzesci i spółki wodne jest w porównaniu z rezultatami osiągniętymi w latach poprzednich mniej pomyślnym. Niekorzystny ten wynik czynności budowlanej usprawiedliwia Wydział krajowy wypadkami elementarnymi, a mianowicie: powodzią zatworową, która na wiosnę 1891 r. wyrządziła wielkie szkody w robotach regulacyjnych, tudzież częstymi słońcami i ulewnymi deszczami, które przeszkadzały w budowie i spowodowały podwyższenie cen jednostkowych.

Przekroczenia preliminarzy kosztorysowych, jakie się okazały w roku 1891, znajdują przeważnie pokrycie w oszczędnościach lat poprzednich z wyjątkiem dwóch przedsiębiorstw: regulacyi Kisieliny i Nowego Brnia, przy których z powodu niskich cen jednostkowych i niedostatecznych obliczeń dawnych operatów rządowych przekroczenia te corocznie się powtarzają, tak iż dla ukończenia robót programem objętych zajdzie potrzeba wydania nowych ustaw i uchwalenia dodatkowych zasiłków z funduszu krajowego i państwowego melioracyjnego. Komisya zwraca przytem uwagę na zbyt wielkie różnice w cenach jednostkowych przy pojedynczych przedsiębiorstwach i wyraża życzenia by Wydział krajowy dążył do możliwego uchylenia takowych.

W myśl uchwalonego przez Wysoki Sejm dnia 6. kwietnia 1892 etatu osób i płac tudzież w miarę przyzwolonych kredytów, zorganizował Wydział krajowy w roku ubiegłym krajowe biuro melioracyjne i wypracował instrukcyą służbową dla tego biura, którą obecnie przedkłada Wysokiemu Sejmowi do zatwierdzenia.

Szczegółowe przepisy tej instrukcyi o udzielaniu pomocy technicznej biura melioracyjnego do projektowania i wykonania melioracyj prywatnych odpowiadają uchwale Wysokiego Sejmu i wskazówkom komisji gospodarstwa krajowego, reszta zaś postanowień wpływa bądź to z ustanowy służby krajowej, bądź też innych obowiązujących przepisów. Zdaniem komisji wypadłoby jedynie zmienić pierwszy ustęp §. 4, który zobowiązuje dyrektora biura i kierowników ekspozytur do zawiadamiania Wydziału krajowego o każdorazowem opuszcze-

niu siedziby urzędowej w celach służbowych, w tym kierunku, ażeby to zawiadomienie było wymaganem przy komisjach trwających przynajmniej dni ośm. Przez tę zmianę, uniknie się nieproduktywnego relacyonowania, które przy częstych wyjazdach zwłaszcza kierowników ekspozytur może się nieraz codziennie powtarzać. W tym celu proponuje komisya umieszczenie w ustępie pierwszym §. 4. następnego dodatkowego zdania: „jeżeli ich nieobecność potrwa po nad dwa tygodnie“, i w tem zmienionem brzmieniu przedkłada komisya Wysokiemu Sejmowi instrukcją do uchwały.

Aprobując unormowany przez Wydział krajowy w §. 1. instrukcyi zakres działania biura melioracyjnego z którego na razie wyłączoną zostaje sprawa zaopatrywania gmin w wodę, ażeby działalność biura wyłącznie ku melioracyom rolnym była skierowaną, pozwala sobie komisya zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu na rozliczne czynności, które temu biuru bywają poruczane, które jednak z melioracyami rolnymi nie stoją w żadnym związku. I tak z przedkładanych Wysokiemu Sejmowi corocznie wykazów czynności biura melioracyjnego okazuje się, że technicy tego biura oprócz projektowania i wykonywania melioracyj zajmują się sprawami drogowymi, wykonywaniem urządzeń dla młynów, robotami należącymi do działu budownictwa lądowego i t. p., które to roboty nie należą do zakresu działania biura a wstrzymują prace melioracyjne, chociaż pracom tym siły biura dotychczas podołać nie mogą. Idąc więc za intencją Wydziału krajowego zaznaczoną w instrukcyi, komisya gospodarstwa krajowego wyraża zdanie, że należałoby używać techników biura melioracyjnego przede wszystkim do czynności w §. 1. instrukcyi wskazanych.

Z przedłożonego przez Wydział krajowy wykazu kwot przyznanych z państwowego funduszu melioracyjnego na roboty w poszczególnych krajach koronnych, powzięła komisya z zadowoleniem wiadomości, że kraj nasz dzięki staraniom Reprezentacyi swej w Radzie państwa oraz usiłowaniem Wydziału krajowego, uzyskał w ósmym roku istnienia tego funduszu udział, jaki mu się należy w stosunku do jego rozległości, ilości wód i potrzeb. Wedle uchwalonego bowiem przez Radę państwa preliminarza państwowego funduszu melioracyjnego na rok 1893 z przyznanej z tego funduszu ogólnej sumy 7,639.527 złr. w. a. (bez uwzględnienia pożyczek i kosztów utrzymania oddziału leśno technicznego dla robót górskich) przypada na kraj nasz 2,206.719 złr. w. a. czyli 28.88%, podczas gdy jeszcze w roku 1891 udział naszego kraju wynosił 787.143 złr. w. a. czyli 18.14%.

Wykazując stan państwowego funduszu melioracyjnego, zwrócił Wydział krajowy uwagę Wysokiego Sejmu na możliwość zużytkowania tego funduszu do wykonania drenowania w szerszych rozmiarach, którego potrzeba tak ogólnie w kraju bywa odczuwaną. Pierwszy przykład podobnego zużytkowania dał Sejm dolno-austriacki, uchwalając w roku 1892 ustawę, wedle której do kosztów ogólnych 30.000 złr. w. a. tak fundusz krajowy, jak i państwowy fundusz melioracyjny, przyczyniają się zasilkami bezzwrotnymi po 11.400 złr. w. a.

Komisya gospodarstwa krajowego wyraża zdanie, że mimo mającego się uchwalić przez Wysoki Sejm ogólnego programu regulacyi wód i melioracyj w całym kraju, należałoby w drodze specjalnych ustaw krajowych przeprowadzić kilka wzorowych drenowań dla spopularyzowania tej ważnej a rentownej melioracyi, zwłaszcza w podgórszych powiatach wschodnich, gdzie grunta są nieprzepuszczalne a melioracye lokalne za ledwie na próbę bywają podejmowane.

Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- 1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 11. kwietnia 1893 l. 16.887 z czynności w zakresie budowli wodnych i melioracyj;
- Alegat** 2) Sejm zatwierdza załączoną instrukcją służbową dla biura melioracyjnego przy Wydziale krajowym.

Lwów dnia 5. maja 1893.

Przewodniczący:

S. Polanowski.

Sprawozdawca:

J. Tarnowski.

Instrukcja służbowa

dla biura melioracyjnego przy Wydziale krajowym.

I. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Zakres
działania
biura.

Do zakresu działania krajowego biura melioracyjnego należy:

1. inicjowanie, projektowanie, wykonywanie i nadzór regulacji wód niespławnych, tudzież ulepszeń gruntów za pomocą osuszenia i nawodnienia;
2. konserwacja i nadzór wykonanych przy pomocy funduszu krajowego przedsięwzięciach melioracyjnych;
3. ulepszenie podziału pól i komasacja gruntów wraz z zakładaniem dróg polnych;
4. udzielanie fachowych opinii w sprawach podpadających pod postanowienia ustawy wodnej;
5. zakładanie, utrzymywanie i ewidencja krajowych stacyj ombrometrycznych i wodoskazowych, tudzież przeprowadzanie studyów hydrometrycznych na rzekach niespławnych.

§. 2.

Skład
biura.

Do sprawowania czynności w ustępie 2, 3, 4 i 5, §-fu 1. wymienionych, tudzież projektowania, wykonywania i nadzoru melioracyj publicznych powołaniem jest przede wszystkim biuro centralne przy Wydziale krajowym, które się składa z dyrektora i odpowiedniej liczby fachowo uzdolnionych urzędników.

Projektowaniem, wykonywaniem i nadzorem robót melioracyjnych, przeprowadzanych przez poszczególnych właścicieli gruntów zajmują się, o ile Wydział krajowy odmiennie nie postanowi, ekspozytury biura melioracyjnego, których liczbę i miejsce urzędowania ustanawia Sejm na wniosek Wydziału krajowego.

Kierownictwo ekspozytur biura melioracyjnego porucza Wydział krajowy obznajomionym z techniką melioracyjną urzędnikom biura, którym w miarę potrzeby przydziela się odpowiednią liczbę sił technicznych i dozorców melioracyjnych.

Bliższe postanowienia co do kwalifikacji urzędników biura melioracyjnego zawiera §. 6. uchwalonego przez Sejm etatu tego biura.

§. 3.

Stosunek służbowy urzędników biura i ekspozytur. Wszyscy urzędnicy biura melioracyjnego podlegają pod względem służbowym i dyscyplinarnym Wydziałowi krajowemu a w szczególności członkowi Wydziału krajowego, któremu biuro jest przydzielone (§. 19. ustawy służby krajowej).

Bezpośrednim przełożonym urzędników tego biura po myśli §. 24. instrukcyi dla Wydziału krajowego jest dyrektor, który przydziela im prace i czuwa nad ich wykonaniem.

Personal pomocniczy ekspozytur podlega bezpośrednio ich kierownikom.

§. 4.

Komisye, urlopy i przeszkody służbowe. Dyrektor biura, zarówno jak i kierownicy ekspozytur winni donieść Wydziałowi krajowemu o każdorazowym opuszczeniu siedziby urzędowej w celach służbowych, podobnie jak i o powrocie, jeżeli ich nieobecność potrwa ponad dni ośm.

Urlopów do dni ośmiu w ciągu tego samego roku kalendarzowego, udzielać może urzędnikom biura centralnego i kierownikom ekspozytur przełożony Członek Wydziału krajowego, personalowi zaś ekspozytur ich kierownicy przy równoczesnem zawiadomieniu Wydziału krajowego.

Urlopów na czas dłuższy udziela Wydział krajowy.

W razie choroby lub przeszkody w służbie (powołania do ćwiczeń wojskowych) winien urzędnik zawiadomić natychmiast swego przełożonego, a na żądanie lub w razie dłuższej choroby, wykazać się świadectwem lekarza (§. 20. ustawy służby krajowej).

§. 5.

Korespondencya. Centralne biuro melioracyjne nie koresponduje ani ze stronami, ani z władzami; lecz wszelkie podania bezpośrednio do niego nadchodzące załatwia Wydział krajowy (§. 56. instrukcyi dla Wydziału krajowego).

Natomiast kierownicy ekspozytur i urzędnicy przeznaczeni do prowadzenia budowy korespondują bezpośrednio z władzami i stronami w obrębie kraju, przyczem w obec krajowych władz centralnych używać mają formy sprawozdań i intytulacyi „wysoki“, w obec innych zaś władz formy odczw i intytulacyi „świetny“.

§. 6.

Manipulacya wewnętrzna i ekspozytur i kierowników budowy. Wszystkie pisma nadchodzące do ekspozytur i kierowników budowy, zarówno jak i od nich wychodzące na skutek własnej inicjatywy (przypomnienia) urzędowe mają być zaciągane do protokołu podawczego, który dla każdego roku kalendarzowego ma być otwartym z dniem 1. stycznia, a zamkniętym z dniem 31. grudnia.

Co się tyczy załatwiania ekshibitów, ekspedycyowania i rejestrowania należy się zastosować do odnośnych przepisów instrukcyi służbowej dla manipulacyi wewnętrznej Wydziału krajowego z dnia 14. września 1866.

§. 7.

Urządzenie lokalów urzędowych, zaopatrzenie w przyrządy i rekwizyta. Przedmioty potrzebne do urządzania lokalów urzędowych ekspozytur, nie mniej też potrzebne do zdjęć i wykonania robót, instrumenty i przyrządy zakupuje Wydział krajowy na wniosek dyrektora biura, względnie kierowników ekspozytur.

Z końcem roku winni przedłożyć kierownicy ekspozytur, zarówno jak i urzędnicy biura centralnego, inwentarz wszystkich przedmiotów do użytku im oddanych wraz z podaniem wartości.

Do odpisania zużytych przedmiotów inwentarza potrzebnem jest zezwolenie Wydziału krajowego.

Na utrzymanie lokalów urzędowych, tudzież obsługę, opał i oświetlenie otrzymują kierownicy ekspozytur ryczałt przez Sejm uchwalony.

Potrzeb rysunkowych i kancelaryjnych dostarcza ekspozyturom Wydział krajowy.

§. 8.

Dyety, koszta podróży i dodatki budowlane. Co do wymiaru dyet i kosztów podróży przy zdjęciach i nadzorze robót publicznych, zarówno jak i prywatnych obowiązują przepisy wydane przez Sejm uchwałą z dnia 15. października 1881, a mianowicie:

a) wysokość dyet wyniesi:

1. dla urzędników z płacą stałą 1.500 zł. i wyżej po 5 zł. na dzień;

2. dla urzędników z płacą stałą 1.000 aż do 1 5000 zł. po 4 zł. dziennie;

3. dla wszystkich innych urzędników i elewów po 3 zł. dziennie;

b) koszta podróży należą się dla wszystkich urzędników biura i elewów w wysokości należyłości II. klasy za jazdę koleją żelazną, lub I. klasy za jazdę statkiem parowym, przy podróży zaś końmi w wysokości 13·2 ct. za każdy kilometr, oprócz wynagrodzenia za myto.

Przy komisjach, które prawdopodobnie przez jeden miesiąc w jednym miejscu potrwają, może Wydział krajowy zamiast dyet oznaczyć z góry pewien ryczałt (§. 11. uchwały Sejmowej z dnia 15. października 1881.)

W czasie prowadzenia budowy przy przedsiębiorstwach ustawowych, korzystając z pomocy skarbu państwa i kraju, otrzymują kierownicy robót zamiast dyst i kosztów podróży w obrębie pola roboczego miesięczne dodatki budowlane, których wysokość normują instrukcje i rozporządzenia wykonawcze wydane w myśl postanowień specjalnych ustaw melioracyjnych przez Wydział krajowy w porozumieniu z Administracją państwa.

II. Postanowienia szczegółowe.

§. 9.

Projekto-
wanie i
wykonanie
robót
publicznych.

Przy zdjęciach i projektowaniu melioracyj publicznych, które mają korzystać z zasiłków państwowego funduszu melioracyjnego, winno biuro melioracyjne zastósować się ściśle do przepisów rozporządzenia Ministerstwa rolnictwa wydanego w porozumieniu z Ministerstwem spraw wewnętrznych dnia 18. grudnia 1895 (Dz. p. p. Nr. 1. ex 1886).

Bliższe postanowienia co do prowadzenia budowy przy melioracjach publicznych zawierają specjalne instrukcje i rozporządzenia wydane lub ułożone mające przez Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 10.

Pomoc
techniczna
dla
melioracji
prywatnych.

W miarę przyzwolonych przez Sejm funduszków, oraz sił dyspozycyjnych ekspozytur biura melioracyjnego udziela Wydział krajowy bezpłatnej pomocy technicznej, poszczególnym właścicielom gruntów do projektowania wytyczania i kontroli robót melioracyjnych.

Koszta podróży koleją żelazną do najbliższej stacji i z powrotem, tudzież dyety urzędnika technicznego pokrywa w myśl uchwały sejmowej z dnia 6. kwietnia 1892 fundusz krajowy.

Natomiast strony interesowane obowiązane są:

a) opłacać przyjętych przez urzędnika do zdjęć robotników (w liczbie od 3 do 5), z których jeden dla przyspieszenia roboty może być figurantem stałym lub uczniem krajowego kursu dozorców melioracyjnych;

b) dostarczyć potrzebnych do pomiarów palików, oraz podwód tak ze stacji kolejowej do miejsca zamieszkania i z powrotem, jak i z miejsca zamieszkania do pola roboczego i napowrót, jeżeli pole robocze znajduje się w odległości kwadransa drogi (§. 11. alegatu H. ustawy służby krajowej);

c) pokrywać wynagrodzenie i koszta utrzymania dozorca melioracyjnego przeznaczonego przez kierownika ekspozytury do wykonania zaprojektowanych robót.

W razie, gdyby właściciel gruntu nie dopełnił obowiązku pod a, b, określonego i przez spowodowanie zwłoki narażał fundusz krajowy na niepotrzebne wydatki, urzędnik bióra melioracyjnego przerwać ma swą czynność i donieść o tem Wydziałowi krajowemu; właściciel zaś gruntu obowiązany będzie wynikię stąd koszta komisyjne zwrócić funduszowi krajowemu.

§. 11.

Warunki udzielania bezpłatnej pomocy technicznej dla melioracji prywatnych. Bezpłatnej pomocy technicznej do projektowania i wykonania melioracji prywatnych w granicach §. 10. niniejszej instrukcyi określonych, udziela Wydział krajowy pod następującymi warunkami:

1. rentowność zamierzonej przez właściciela melioracji ma być stwierdzoną przez kierownika właściwej ekspozytury biura melioracyjnego, ewentualnie także przez znawcę agronomicznego;
2. właściciel gruntu żądający bezpłatnej pomocy technicznej biura melioracyjnego winien złożyć pisemną deklaracyą, mocą której zobowiąże się zwrócić funduszowi krajowemu koszta zdjęć (dyety i koszta podróży urzędnika technicznego), oraz unormowaną w instrukcyi z dnia 20. grudnia 1878 l. 57.740 ex 1878 takse za projekt, jeżeli w przeciągu trzech lat od dnia otrzymania planów nie przystąpi do wykonania zaprojektowanych robót.

Unormowana w powołanej instrukcyi taksa za projekt wynosi :

za przestrzeń do 5 morgów włącznie	po 2 zł.
za następnych 5 morgów od 6—10 włącznie	po 60 ct.
„ „ 10 „ „ 11—20	„ „ 50 „
„ „ 30 „ „ 21—50	„ „ 40 „
„ każdy dalszy morg po	30 „

§. 12.

Instruowanie i wnoszenie podań o pomoc techniczną. Właściciele gruntów chcący korzystać z pomocy technicznej biura melioracyjnego do zaprojektowania robót melioracyjnych, winni wnieść za pośrednictwem właściwej ekspozytury do Wydziału krajowego podanie, w którym mają zamieścić deklarację, że się poddają postanowieniom niniejszej instrukcyi, a w szczególności przepisom §§. 10. i 11., oraz wykazać :

1. obszar i rodzaj kultury gruntu, na którym ma być wykonaną melioracja ;
2. wadliwości gruntu, które mają być przez melioracją usunięte, oraz oczekiwanie z melioracyi korzyści, które to okoliczności mogą być udowodnione opinią fachowego agronoma ;
3. odpowiedni ze względu na zagospodarowanie gruntu czas, w którym zdjęcia mają być wykonane.

W podaniach o udzielenie pomocy technicznej do wykonania zaprojektowanych już przez biuro robót melioracyjnych, należy tylko podać obszar gruntu, na którym melioracja w danym roku ma być przeprowadzona, oraz termin zamierzonego rozpoczęcia robót.

Na uwzględnienie liczyć mogą tylko te podania, które najdalej do końca lutego każdego roku będą wniesione.

§. 13.

Program robót. Najpóźniej do 15. marca każdego roku winni ułożyć kierownicy ekspozytur na podstawie wniesionych podań program robót i takowy przedłożyć Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia.

W programie tym mają być szczegółowo wymienione :

Objekty melioracyjne (obszar gruntu, rodzaj melioracyi i t. p.), następstwo robót, czas potrzebny do konania roboty (zdjęcia, wytyczenia lub kontroli) oraz funkcyonaryusze ekspozytury, którzy te roboty mają wykonać, względnie nadzorować.

Przedewszystkiem mają być uwzględnione w pro-

gramie te zgłoszenia, które mają na celu wykonanie zaprojektowanych już przez biuro melioracyj, zresztą należy zachować porządek, w jakim podania bądź to do Wydziału krajowego, bądź też do ekspozytur wpływały, o ile ten porządek da się pogodzić z podanymi przez strony terminami.

Przytem należy także baczyć, ażeby roboty na gruntach położonych w sąsiedztwie były wykonane w bezpośrednim następstwie, a to celem możliwego zredukowania kosztów podróży i uniknięcia niepotrzebnych wydatków.

§. 14.

Projekty
melioracyj
prywatnych.

Projekty sporządzone przez ekspozytury biura melioracyjnego, mają być przedkładane do zatwierdzenia Wydziałowi krajowemu, który takowe przesyła stronom wraz z obliczeniem kosztów poniesionych przez fundusz krajowy i takse za projekt, przy równoczesnem powołaniu się na postanowienie ustępu 2. §. 11. niniejszej instrukcyi.

Przed rozpoczęciem robót wręczyć ma strona zatwierdzony projekt właściwej ekspozyturze, gdzie takowy ma być stale przechowanym dla ewentualnego zużytkowania przy konserwacyi wykonanej melioracyi.

§. 15.

Zaliczki i
party-
kularze.

Z początkiem corocznej kampanii roboczej żądać ma kierownik ekspozytury odpowiedniej zaliczki na pokrycie kosztów podróży i dyet dla wykonania robót programem objętych.

Partykularze kosztów podróży i dyet wraz z dziennikami czynności, w których ma być dokładnie wykazany rozmiar wykonanej roboty, przedkładać mają kierownicy ekspozytur z upływem każdego miesiąca Wydziałowi krajowemu do sprawdzenia.

W razie, jeżeli rozmiar przeprowadzonych zdjęć jest niezadowolniający, lub przerwa w czynności nie została dostatecznie usprawiedliwioną, przysługuje Wydziałowi krajowemu prawo zredukowania należności z tytułu dyet.

Przy wykonaniu zaprojektowanych robót dopuszczalną jest z reguły tylko dwukrotna obecność urzędnika technicznego na polu roboczem: raz dla wytyczenia i niwelacyi, powtórnie dla kontroli i odebrania robót.

III. Postanowienia końcowe.

§. 16.

W sprawach nieprzewidzianych niniejszą instrukcją obowiązuje urzędników biura melioracyjnego ustanowa służby krajowej wraz z wydanymi przez Sejm i Wydział krajowy późniejszymi przepisami.

Postanowienie §. 27. ustawy służby krajowej, które w pewnych wypadkach dopuszcza uboczne zatrudnienia dla urzędników krajowych, ogranicza się jednak o tyle, że urzędnikom biura melioracyjnego nie wolno przedsiębrać na własną rękę robót w §. 1. niniejszej instrukcyi wskazanych.